

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет

МЕДИЧНА ОСВІТА ЗА НОВИМИ СТАНДАРТАМИ: ВИКЛИКИ ТА ІНТЕГРАЦІЯ В МІЖНАРОДНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

*Матеріали навчально-наукової конференції
з міжнародною участю 30 березня 2023 року*

ПОЛТАВА – 2023

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ІНТЕГРАЦІЯ НОВІТНИХ МЕДИЧНИХ І ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНУ ПІДГОТОВКУ ЛІКАРІВ УКРАЇНИ <i>Могильник А. І., Адамчук Н. М.</i>	169
ФОРМУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЛІКАРЯ <i>Непорада К.С., Нетюхайло Л.Г., Білець М.В., Омельченко О.Є., Микитенко А.О., Хміль Д.О., Криворучко Т.Д., Котвицька А.А., Тихонович К.В., Цебенко М.О.</i>	172
ІННОВАЦІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ <i>Нємченко І.І., Ляховський В.І., Лисенко Р.Б., Люлька О.М., Городова – Андрєєва Т.В., Краснов О.Г., Рябушко Р.М., Сидоренко А.В.</i>	174
КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ВИКЛАДАННЯ ОРТОПЕДИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ НА ПІСЛЯДИПЛОМНОМУ ЕТАПІ <i>Нідзельський М.Я., Давиденко В.Ю., Кузнецов В.В., Хілініч Є.С.</i>	176
АСПЕКТИ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ПАТОМОРФОЛОГІЇ В МІЖНАРОДНОМУ ОСВІТЬОМУ ПРОСТОРІ <i>Ніколенко Д. Є., Прилуцький О.К., Проскурня С.А., Филенко Б.М., Ройко Н.В.</i>	178
ВПЛИВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТІВ <i>Овчаренко Л.К., Гуцаленко О.О., Мохначов О.В., Рустамян С.Т.</i>	180
ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ХІРУРГІЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ МІЖНАРОДНОГО ФАКУЛЬТЕТУ <i>Оганезян А.Г., Крижановський О.А., Должковий С.В., Шейко В.Д.</i>	184
ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УНІВЕРСИТЕТІ <i>Оджубейська О.Д., Зубченко Ю.П., Малюченко М.М.</i>	185
ШЛЯХИ ІНТЕГРАЦІЇ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ В МІЖНАРОДНИЙ ПРОСТІР <i>Островська Г.Ю., Моїсєєва Н.В., Власова О.В., Вахненко А.В., Шакіна Е.Г.</i>	187
ГЕНЕЗА МЕДИЧНИХ АСПЕКТІВ ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОГО НАВЧАННЯ <i>Петришин О.В., Донченко В.І., Жамардій В.О.</i>	189
СИМУЛЯЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ МАЙБУТНІХ КЛІНІЦИСТІВ ТА ЇХНІ «ВЗАЄМИНИ» З РОБОТОЮ «БІЛЯ ЛІЖКА ХВОРОГО» <i>Петров Є.Є., Чекаліна Н.І., Іваницька Т.А., Сакевич В.Д., Борисова З.О.</i>	193
АКТУАЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ ЗА ВИБОРОМ «ПОБІЧНА ДІЯ ЛІКІВ» У МЕДИЧНИХ ЗВО УКРАЇНИ <i>Петрова Т.А., Луценко Р.В.</i>	194
ПРОВІДНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ВИКЛАДАЧІВ ПДМУ <i>Петрушанко Т.О., Бублій Т.Д., Петрушанко В.М.</i>	196
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА КАФЕДРІ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ <i>Петрушанко Т.О., Іленко Н.М., Ніколішина Е.В., Литовченко І.Ю., Іленко – Лобач Н.В.</i>	197
КВАНТОВА МЕДИЦИНА ЯК НОВІТНИЙ ТРЕНД РОЗВИТКУ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ І НАУКИ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ <i>Потяженко М.М., Мінцер О.П., Вайнорес А.Л., Бумблїте І.В., Невойт Г.В., Бахановас П.А.</i>	199
ПСИХОГІГІЄНИЧНІ ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ В МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ <i>Приліпка К.О., Філатова В.Л., Матвієнко Т.М., Буря Л.В., Саргош О.Д., Комишан І.В., Романюк М.В., Рак Т.І., Катрушов О.В.</i>	201
ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ЗАВДАНЬ РОЗВИТКУ І ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЛІКАРЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ <i>Приходченко С.В., Хміль Т.А., Дубина В.О., Писаренко О.А., Удальцова К.О., Тимошенко Ю.В.</i>	203
ОСОБЛИВОСТІ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ: ВИКЛИК СЬОГОДЕННЯ <i>Пустовойт Г.Л., Ярмола Т.І., Кострікова Ю.А., Талаш В.В., Ткаченко Л.А.</i>	205
АСПЕКТИ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ ЯК РІЗНОВИД СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ <i>Рамусь М.О., Рамусь А.М., Калашніков Д.В., Кіндій В.Д.</i>	206
ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ НАОЧНОСТІ У ВИКЛАДАННІ ПАТОМОРФОЛОГІЇ ТА СЕКЦІЙНОГО КУРСУ <i>Ройко Н.В., Старченко І.І., Филенко Б.М., Проскурня С.А., Черняк В.В.</i>	209
ВИКОРИСТАННЯ МЕНТАЛЬНИХ КАРТ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ <i>Ряднова В.В., Безкоровайна І.М., Безега Н.М., Воскресенська Л.К., Пера-Васильченко А.В., Олефір І.С.</i>	210

дач має допомогти здобувачам освіти зрозуміти, як вони навчаються, допомогти виявити труднощі й покращити результати, налагодити взаємодію, підібрати ефективні й доступні ресурси. Викладач має вдосконалювати свої методи викладання, навіть якщо йому здається, що формат навчання ідеальний. Необхідно отримувати зворотний зв'язок від здобувачів, щоб виявити моменти поліпшення або погіршення сприйняття інформації. Онлайн-навчання – це не щось неподільне, воно є сукупністю модальностей і технологій, від повідомлення в Твіттері завдовжки 160 символів до клінічної симуляції з повним зануренням [2].

Поза сумнівом, комунікативні навички є невід'ємною складовою щоденної практики лікаря. Тому в сучасній медичній освіті вони відіграють провідну роль. Історично комунікативні навички формувалися інтуїтивно під час щоденних обходів, роботи біля ліжка хворого. В останні роки в Україні процес навчання комунікативним навичкам зазнав певних змін, що пов'язано з обмеженням доступу здобувачів освіти до хворих. Обмеження це виникло з різних причин: тут і підвищення правових знань самих пацієнтів, і зміна менталітету населення загалом, і тенденція до підвищення рівня безпеки пацієнтів. Так чи інакше, усі ці тенденції привели до того, що на допомогу здобувачам освіти прийшли «пацієнт-замісні» технології. Найвідомішою такою технологією є симульовані та стандартизовані пацієнти (СП). Найчастіше це професійні актори, які своєю поведінкою й відповідями на запитання імітують прояви тих чи інших захворювань і синдромів. Спілкування з такими пацієнтами допомагає майбутньому лікареві вдосконалювати навички збирання анамнезу, розв'язання конфліктних ситуацій, повідомлення поганих новин, формує поведінкові конструкції, які в майбутньому він зможе ефективно застосовувати на практиці в спілкуванні зі справжніми пацієнтами. Методика дозволяє і навчати, й оцінювати комунікативні навички [3]. Навчання за участі СП застосовується вже багато років у всьому світі, а останні роки і в Україні, як черговий етап акредитації медичних фахівців. Традиційно методика СП передбачає очне спілкування між СП і тим, хто навчається, у клінічній обстановці з безпосереднім зоровим, вербальним, а часто й тактильним контактом. В умовах самоізоляції та дистанційного навчання, здавалося б, цій технології не знайдеться місця. Але викладачі з Університету медицини та наук про охорону здоров'я в Дубаї досить успішно реалізували пілотний проєкт із навчання комунікативним навичкам у онлайн-режимі. Для здобувачів освіти проводилися онлайн-сесії на платформі Microsoft Teams (корпоративна платформа, що об'єднує в робочому просторі чат, зустрічі, нотатки і вкладення). Результати дослідження показали, що більшості здобувачів цей формат навчання здався ефективним, цілі заняття було досягнуто, і ніхто не помітив технічних труднощів у його реалізації. Було зазначено, що заняття проходило інтенсивніше, а учасники були зосереджені більше, ніж під час очної сесії. Серед негативних факторів цього методу дослідники назвали обмеження кількості присутніх і неможливість збереження відеозапису процесу, що пов'язано з технічними обмеженнями конкретної версії програмного забезпечення [3].

Таким чином, на сучасному етапі в системі медичної освіти мають високо цінуватися не просто «кваліфіковані професіонали» у вузькому плані, а й творчі особистості, здатні набувати потрібних новітніх компетентностей, а на їхній основі – нових методів підготовки інших фахівців. Важливою є творча педагогічна індивідуальність, яка завжди опосередкована особистими якостями викладача, адже творча своєрідність – це найвища характеристика педагога. Забезпечення інноваційного характеру медичної освіти якісно нового рівня з урахуванням сучасних вимог і світових тенденцій, із формуванням системи безперервної освіти як інструменту професійного розвитку має стати стратегічною метою вищої медичної освіти в Україні.

Список використаної літератури

1. Fawns T., Jones D., Aitken G. Challenging assumptions about “moving online” in response to COVID-19, and some practical advice. *MedEdPublish*. 2020; 9 (1): 83. DOI: 10.15694/mep.2020.000083.1
2. Sandars J., Correia R., Dankbaar M., de Jong P., et al. Twelve tips for rapidly migrating to online learning during the COVID-19 pandemic. *MedEdPublish*. 2020; 9 (1): 82. DOI: 10.15694/mep.2020.000082.1
3. Sudhir M., Mascarenhas s., Isaac J., Alfroukh J., et al. Adapting to the need of the hour: Communication skills simulation session using an online platform during COVID-19. *MedEdPublish*. 2020; 9 (1): 85. DOI: <https://doi.org/10.15694/mep.2020.000085.1>
4. Taylor D., Grant J., Hamdy H., Grant L., et al. Transformation to learning from a distance. *MedEdPublish*. 2020; 9 (1): 76. DOI: 10.15694/mep.2020.000076.1

АСПЕКТИ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ ЯК РІЗНОВИД СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ

Рамусь М.О., Рамусь А.М., Калашніков Д.В., Кіндій В.Д.

Полтавський державний медичний університет

Інтерактивне навчання незалежно від форм і методів його організації та змісту активно розвиватиметься і в теоретичному, і в практичному аспектах. Це методичний наказ часу, пов'язаний із новим типом взаємодії викладача зі здобувачем.

Ключові слова: інтерактив, навчання, розвиток, комунікація, методологія.

Interactive learning regardless of the forms and methods of its organization, the content of learning will actively develop both theoretically and practically. This is a methodical order of time, which is associated with a new type of interaction between the teacher and the student.

Keywords: interactive, education, development, communication, methodology.

Останнім часом набув поширення термін «інтерактивне навчання». Він означає навчання, засноване на активній взаємодії із суб'єктом навчання (ведучим, викладачем, тренером, керівником). Фактично, це один із варіантів комунікативних технологій. Інтерактивне навчання – це навчання з добре організованим зворотним зв'язком суб'єктів та об'єктів навчання, із двостороннім обміном інформації між ними.

Упровадження інтерактивних форм навчання – один із найважливіших напрямів удосконалення підготовки здобувачів у сучасному професійному навчальному закладі. Основні методичні інновації пов'язані сьогодні із застосуванням саме інтерактивних методів навчання [1].

Поняття «інтерактивний» походить від англійської «interact» (inter – «взаємний», act – «діяти»). Інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності. Вона має на увазі цілком конкретні та прогнозовані цілі. Однією з таких цілей є створення комфортних умов навчання, за яких студент чи слухач відчуває свою успішність, свою інтелектуальну спроможність, що робить продуктивним сам процес навчання.

Інтерактивні технології навчання – це така організація навчального процесу, в якому неможлива неучасть здобувача в колективному, взаємодоповнювальному, заснованому на взаємодії всіх його учасників в процесі навчального пізнання. Основні вимоги успішного навчання в режимі інтерактивної технології такі:

Позитивна взаємозалежність – члени групи мають розуміти, що загальна навчальна діяльність приносить користь кожному.

Безпосередня взаємодія – члени групи мають перебувати в тісному контакті один з одним.

Індивідуальна відповідальність – кожен здобувач вищої освіти має опанувати запропонований матеріал, і кожен несе відповідальність за допомогу іншим. Здібніші здобувачі вищої освіти не повинні виконувати чужої роботи.

Розвиток навичок спільної роботи – здобувачі вищої освіти мають оволодіти навички міжособистісних відносин, необхідних для успішної роботи, наприклад, розпитування, розподіл, планування завдань.

Оцінка роботи – під час групових зборів необхідно виділити спеціальний час для того, щоб група могла оцінити, наскільки успішно вона працює [2].

Інтерактивна модель ставить за мету організацію комфортних умов навчання, за яких здобувачі вищої освіти активно взаємодіють між собою. Організація інтерактивного навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, загальне вирішення питань на підставі аналізу обставин і ситуації.

Зрозуміло, що структура інтерактивного процесу буде відрізнятися від структури звичайного заняття, це також потребує професіоналізму й досвіду викладача. Тому в структурі заняття використовуються лише елементи інтерактивної моделі навчання – інтерактивні технології, тобто включаються конкретні прийоми й методи, які дозволяють зробити заняття незвичайним, більш насиченим і цікавим. Хоча можна проводити повністю інтерактивні пари.

Інтерактивну роботу можна застосовувати і на лекціях засвоєння матеріалу (після викладу нового матеріалу), і на парах із застосування знань, на спеціальних заняттях, а також проводити її замість опитування чи узагальнення.

Часто використовується робота в парах, особливо вона ефективна на початкових етапах навчання. Переваги цієї роботи полягають у тому, що всі здобувачі мають можливість висловитись, обмінятися ідеями зі своїм напарником, а лише потім оголосити їх усій групі. Крім того, ніхто зі здобувачів вищої освіти не марнуватиме часу на занятті, як це дуже часто буває, – усі залучені до роботи. Подібною роботою є і діяльність здобувачів вищої освіти, які об'єднуються в ротатійні (змінювані) трійки, таким чином, викладач може переміщати здобувачів скільки завгодно, ставлячи при цьому різні запитання.

Проблема активності в навчанні нерозривно пов'язана з розумінням сутності пізнавальної діяльності людини. Пасивність у навчанні, коли в ролі того, хто наглядає, виступає викладач, неспроможна привести до розвитку об'єкта навчання, а пов'язана лише з формуванням розірваних інформаційних кадрів у свідомості здобувача вищої освіти і вихованням соціальних навичок стандартної поведінки. Натомість активна пізнавальна діяльність суб'єкта є змістом і умовою будь-якої навчальної діяльності людини, яка завдяки такій діяльності до кінця навчання постає у зміненому вигляді. Ці зміни можуть виражатися в знанні (знання, уміння, навички) і особистісних приростах особистості. Однак результатом успішної (ефективної) навчальної діяльності можна вважати не всі види навичок. Показниками успішної (продуктивної) навчальної діяльності може служити вміння здобувача мислити, працювати з інформацією (шукати, аналізувати, відбирати, оцінювати), творчо (нестандартно) вирішувати пізнавальні та практичні завдання, вільно й самостійно орієнтуватися й розв'язувати проблеми, здійснювати рефлексію своєї діяльності, чітко викладати думки і т.д.

Спроби протиставити так зване традиційне й активне навчання не можна було б вважати об'єктивними, якби не проблеми сучасної освіти. Активне навчання знаменує собою перехід від переважно регламентуючих, алгоритмізованих, програмованих форм і методів організації дидактичного процесу до розвивальних, проблемних, дослідницьких, пошукових, що забезпечує народження пізнавальних мотивів та інтересів, умов для творчості в навчанні.

Є принципова розбіжність активного (інтерактивного) навчання і традиційного. У сучасній дидактиці основними розбіжностями форм і методів активного навчання від традиційних вважають:

- примусова активізація пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти;
- досить тривалий час залучення здобувачів вищої освіти до активної діяльності;
- самостійний (індивідуальний чи груповий) пошук розв'язання проблеми на підвищеному рівні зусиль;
- створення емоційно-вольового фону (напруження) для активної діяльності;
- безперервно діючі прямі та зворотні зв'язки між навчальною системою і здобувачами вищої освіти;
- зміна ролі викладача на роль менеджера, організатора навчального процесу, консультанта;
- суб'єктно-суб'єктні відносини між викладачем і здобувачем вищої освіти і безпосередньо, й опосередковано через навчальну групу, навчальний текст, комп'ютер та ін. [3].

За довгу історію педагогіки і освіти було винайдено і з успіхом реалізовано чимало форм і методів активного навчання, деякі з них саме в наш час отримали визнання (метод проектів), деякі тільки зараз стали зараховувати до групи активного навчання, а раніше вважали традиційними (евристична бесіда, лабораторні роботи тощо). Ряд підходів до навчання можна вважати такими, що оформилися лише до кінця ХХ ст. (колективний спосіб навчання, проблемне навчання, авторські школи). Із цього різноманіття, де різними авторами пропонуються різні класифікації, необхідно виділити поняття інтерактивного навчання.

Психологи виділяють три групи методів активного навчання: методи програмованого навчання, методи проблемного навчання й методи інтерактивного навчання. Інтерактивним називають таке навчання, яке засноване на психології людських взаємин і взаємодій. Із цим не можна не погодитися, адже один із напрямів психології –

інтеракціонізм – такий спирається на вивчення міжособистісних комунікацій («обмін символами»), найважливішими складовими яких визнається здатність людини «брати участь іншого», уявляти, як його сприймає партнер по спілкуванню або група, і відповідно інтерпретувати ситуацію й конструювати власні дії.

Відповідно, при інтерактивній взаємодії в процесі навчання викладач спілкується не безпосередньо з кожним здобувачем вищої освіти і не з усією групою одразу (фронтально), а опосередковано з кожним здобувачем вищої освіти через навчальну групу або засіб навчання. У результаті спілкування відбувається і процес пізнання, процес особистісного зростання здобувача вищої освіти, і процес взаємодії особистостей, де кожен має право висловити свою думку, відстоювати свою позицію, грати роль. У такому разі відбувається не так «обмін символами», як «обмін значеннями» між учасниками інтерактивної взаємодії.

Інтерактивна взаємодія сприяє інтелектуальній активності суб'єктів навчання, створенню умов для конкуренції (суперництва) і для кооперації їхніх зусиль; крім того, діє такий психологічний феномен як зараження, і будь-яка висловлена партнером думка здатна мимоволі викликати реакцію з цього питання.

Використання інтерактивного навчання має включати дії, які допомагають здобувачам вищої освіти розвивати оцінювальне і критичне мислення, попрактикуватися на реальних завданнях і у виробленні рішень, опанувати навички, необхідні для подальшої ефективної роботи над аналогічними проблемами.

Таким чином, можна назвати деякі характерні риси інтерактивного навчання.

По-перше, інтерактивне навчання передбачає взаємодію здобувачів між собою і викладачем (безпосередньо чи опосередковано), яка дозволяє реалізовувати в навчанні ідеї взаємонавчання й колективного мислення.

По-друге, це процес спілкування «на рівних», де всі учасники такого спілкування зацікавлені в ньому й готові обмінюватися інформацією, висловлювати свої ідеї й рішення, обговорювати проблеми й відстоювати свою точку зору. Саме це відображає комунікативний бік інтерактивного навчання, зокрема і з використанням сучасних інформаційних технологій (дистанційне навчання).

По-третє, це навчання реальності, або навчання, засноване на реальних проблемах і ситуаціях навколишньої дійсності. Якщо це не так, то таке навчання не можна повною мірою вважати інтерактивним, тому що нецікаве (неактуальне, безпосереднє в даний момент) навчальне завдання ніколи не викликає взаємний особистісний відгук для активного спілкування і, відповідно, збагачення особистого досвіду кожного суб'єкта навчання.

Усе це переконує в тому, що інтерактивне навчання не можна розглядати як окремий спосіб, метод навчання, це радше тип, режим навчання, який дозволяє налагодити відповідну взаємодію під час навчального процесу. Ця взаємодія можлива за використанням таких методів активного навчання як ділова гра, рольова гра, організаційно-діяльнісна гра, дискусія, колективне вирішення конкретних ситуацій, а також для організації бесіди, евристичного і проблемного навчання, групової та парної роботи і т.д. [4].

Відомо певні підходи до інтерактивного навчання в педагогіці та дидактиці. У дидактиці є подібні до педагогічної психології підходи. Вводяться поняття інформаційного режиму навчання – екстрактивний, інтроактивний та інтерактивний режими, можливі між навчальною системою й тим, хто навчається. Якщо інформаційний потік протягом усього сеансу зв'язку спрямований від навчальної системи до здобувачів вищої освіти, ми маємо екстрактивний інформаційний режим навчання, протилежний напрямком потоку – інтроактивний режим. Якщо інформаційний потік протягом сеансу зв'язку змінює свій напрямок, то інформаційний режим є інтерактивним.

Можна виділити методи, за допомогою яких створюється той чи інший режим навчання. Екстрактивний інформаційний режим створюється під час використання методу оповідання, лекції, диктанту; інтроактивний – за допомогою семінару, практикуму, заліку, іспиту; інтерактивний – за допомогою організації бесіди, консультації, опитування, семінару-практикуму, екзамену та ін.

Таким чином, інтерактивне навчання можна визначити як такий режим навчання, який передбачає постійно діючі та змінні напрямки комунікативних зв'язків між здобувачем вищої освіти й навчальною системою в процесі їхньої продуктивної взаємодії (навчання). Такі зв'язки можуть бути і прямими (від здобувача вищої освіти до здобувача вищої освіти, від здобувача вищої освіти до науково-педагогічного працівника, від здобувача вищої освіти до комп'ютера тощо), і зворотними (від науково-педагогічного працівника до здобувача вищої освіти); і безпосередніми (науково-педагогічний працівник – здобувач вищої освіти, здобувач вищої освіти – здобувач вищої освіти, здобувач вищої освіти – навчальна група), і опосередкованими (здобувач вищої освіти – навчальна група – науково-педагогічний працівник, здобувач вищої освіти – комп'ютер – науково-педагогічний працівник).

Продуктивність як принцип навчання – це організація такого навчання, де головним орієнтиром стає особисте освітнє вдосконалення здобувача, що складається з його зовнішніх (особистісних) і внутрішніх (ідея, проєкт, доповідь) освітніх продуктів навчальної діяльності [5].

Сучасна медична освіта активно використовує елементи інтерактивного навчання: ділові й рольові ігри, дискусії, диспути, аналіз клінічних ситуацій, бесіди, лекції з елементами дискусій і диференціювання, проблемного викладу матеріалу, дослідження, практикуми, робота в малих групах і парах змінного складу, різні форми взаємонавчання і взаємоконтролю, лабораторно-дослідницькі роботи, проєкти, евристичне навчання, проблемно-пошукове навчання, елементи дистанційного навчання тощо.

Можна виділити такі обов'язкові умови організації інтерактивного навчання під час медично-стоматологічних занять:

- довірчі, принаймні позитивні, стосунки між викладачем і здобувачем вищої освіти;
- демократичний стиль викладання;
- співробітництво в процесі заняття викладача і здобувачів вищої освіти, які навчаються між собою;
- опора на особистий досвід здобувачів вищої освіти, включення до навчального процесу яскравих прикладів, фактів, образів;
- різноманітність форм і методів подання інформації, форм діяльності здобувачів вищої освіти, їх регулярна й доцільна зміна;
- включення зовнішньої та внутрішньої мотиваційної діяльності, а також взаємомотивація здобувачів вищої освіти.

На закінчення підкреслимо, що інтерактивне навчання незалежно від форм і методів його організації, змісту навчання активно розвиватиметься і в теоретичному, і в практичному аспектах. Це методичний наказ часу, який пов'язаний із новим (або, можливо, добре забутим старим) типом взаємодії викладача зі здобувачем вищої освіти, що передбачає активний ширий інтерес один до одного, до пізнання проблем, протиріч і загадок, до досягнення сенсу, пошуку істини шляхом спілкування в процесі навчально-пізнавальної діяльності.

Список використаної літератури

1. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: Теорія, практика, досвід: метод, посібник. – К., 2002; Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод, посібник / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко; за ред. О.І. Пометун. – К., 2003. – 27 с.
2. Семеновська Л. А. Інтерактивне навчання студентів: методичні аспекти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю «Трансформації вищої педагогічної освіти: світовий і український контекст» / .А. Семеновська, М.О. Рамусь // Дидактика. – Полтава : ПНПУ, 2021. – № 22. – С. 251–255.
3. Бутикова Л.С. Нові пріоритети розвитку сучасної освіти / Л.С. Бутикова // Вища освіта України. – 2006. – №3. – С. 83-88.
4. Врублевська С.В. Інноваційні процеси у системі освіти / С.В. Врублевська // Медична освіта. – 2007. – №1. – С. 43-48.
5. Ковальчук Л.Я. Впровадження новітніх методик / Л.Я. Ковальчук // Медична освіта. – 2009. – № 2. – С. 10-14.

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ НАОЧНОСТІ У ВИКЛАДАННІ ПАТОМОРФОЛОГІЇ ТА СЕКЦІЙНОГО КУРСУ

Ройко Н.В., Старченко І.І., Филенко Б.М., Проскурня С.А., Черняк В.В.

Полтавський державний медичний університет

Підвищення якості підготовки фахівців – головне завдання вищої медичної освіти, в якому велике значення мають фундаментальні дисципліни. Навчальний процес має спрямовуватися на становлення професійних компетенцій, що формують творче мислення, уміння використовувати інформацію з фундаментальних наук для розуміння клінічних дисциплін і опанування навичок установлення діагнозу. Кафедра патологічної анатомії та судової медицини особливо увагу приділяє методичному оснащенню й показовості навчального процесу, що сприяє оптимізації теоретичної підготовки студентів і опануванню ними практичних навичок.

Ключові слова: макропрепарати, мікропрепарати, мультимедійні презентації, розтин, дидактичний принцип.

Improving the quality of specialist training is the main task of higher medical education, in which fundamental disciplines are of great importance. The educational process should be aimed at the formation of professional competencies that form creative thinking, the ability to use information from fundamental sciences to understand clinical disciplines, and the acquisition of diagnosis skills. The Department of Pathological Anatomy and Forensic Medicine pays special attention to methodological equipment and presentation of the educational process, which contributes to the optimization of theoretical training of students and their mastering of practical skills.

Keywords: macropreparations, micropreparations, multimedia presentations, dissection, didactic principle.

Підвищення якості підготовки фахівців – головне завдання вищої медичної освіти, в якому велике значення мають фундаментальні дисципліни. До фундаментальних медико-біологічних наук у системі підготовки висококваліфікованих лікарів належить патоморфологія, що вивчає загальнопатологічні процеси і структурні основи хвороб, їхні етіологію, патогенез, морфогенез, ускладнення й наслідки [1].

У процесі засвоєння дисципліни здобувачі вищої освіти засвоюють знання і вміння, які необхідні для подальшого навчання на клінічних кафедрах. Тому навчальний процес має бути спрямований на становлення професійних компетенцій, які формують творче мислення, уміння використовувати інформацію з фундаментальних наук для розуміння клінічних дисциплін і опанування навичок установлення діагнозу [2].

Складність вивчення патоморфології здобувачами освіти полягає у великому обсязі теоретичного матеріалу, що вивчається, різноманітності загальнопатологічних процесів, сукупністю яких визначаються морфологічні прояви тієї чи іншої хвороби.

Відомо, що міцність і ефективність засвоєння навчального матеріалу залежать від різноманітних чуттєвих сприйнятів, що виражаються в найважливішому дидактичному принципі наочності.

З огляду на це, на кафедрі патологічної анатомії та судової медицини ПДМУ особливо увага приділяється методичному оснащенню й показовості навчального процесу, що сприяє оптимізації теоретичної підготовки студентів і засвоєнню ними практичних навичок. З метою забезпечення наочності викладання дисципліни на лекціях і практичних заняттях демонструються мультимедійні презентації.

Практичні заняття забезпечені макропрепаратами і мікропрепаратами [3]. У роботі з описами макропрепаратів здобувачі освіти набувають уміння бачити морфологічні зміни, отримують знання про характерні зміни внутрішніх органів при найважливіших захворюваннях людини. Вивчення мікропрепаратів на заняттях дозволяє охарактеризувати кількість, розміри й форму ядер клітин, описати зміни в цитоплазмі, визначити стромальні елементи органа (волокна сполучної тканини, клітинні інфільтрати, стан судин) і назвати причини виявленого патологічного процесу, механізми його розвитку, клінічні прояви, наслідки.

В організації самостійної роботи студентів велике значення має створення методичних посібників, які забезпечують як описове визначення їх дій, так і наочну демонстрацію кінцевих результатів роботи. Для оптимізації викладання патологічної анатомії на різних факультетах колективом кафедри видано робочі зошити до практичних занять для здобувачів освіти за спеціальностями «Медицина», «Педіатрія» і «Стоматологія», в яких ураховано специфіку кожної спеціальності. До кожної теми створено таблиці, які відображають сутність патологічних процесів, що вивчаються, образно показують, що необхідно засвоїти. Засобами наочності на занятті є